

ACC. N:R.

No. 7464:1-41

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Melin
 Härad: L u g g u d e Adress: Frisörmästare
 x ~~Staden~~ Höganäs Stad Berättat av: Nils Peter Olsson
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

Adress: Hamngatan 2, Höganäs.Födelsedag: 5/1

Nyåret.	s. 1.
Trettondagen.	s. 2.
Stjärngossespel.	s. 3.
Vårfrudagen.	s. 6.
Fastlag.	s. 7.
Påsk.	s. 8.
Valborgsmässoafton och 1 maj.	s. 9..
Majvisor.	s. 10.
Kristi Himmelfärdsdag.	s. 12.
Pingst.	s. 13.
Midsommar.	s. 14.
Ljusinbrinning.	s. 15.
Mårten.	s. 16.
Lucia.	n s. 17.
Julen.	s. 18.
Julaftonsmorgonen i fabrikerna.	s. 19.
Läsa bort rättor.	s. 20.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Rättor på fartyg.	s. 23.
Gastar.	s. 24.
Konsten att stämma blod.	s. 25.
Slagruta.	s. 26.
Timret suckar.	s. 27.
Bultningar i hus.	s. 28.
Varsel.	s. 29.
Bäckamannen.	s. 30.
Bäckhästen.	s. 31.
Skrämma barnen.	s. 32.
Resegille.	s. 33.
Bärgarlaget.	s. 34.
"Ola pålskan".	s. 35.
Finne på Viken.	s. 36.
Renstedt - klok.	s. 37.
Gästgivaregård - ägare H.W.Schweitz.	s. 38.
Klockaroriginal i Brunnby.	s. 39.
Ewa Wigström.	s. 40.
Jordskalv i Höganäs.	s. 41.

ACC. N:R. Ma. 7464 : 1.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin.....
Härad: L u g g u d e Adress:
~~Socken~~ H ö g a n ä s S t a d Berättat av: Frisör Olsson.....
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nyåret.

- Sköt man in det nya året?
- Inte nyåret men väl julafton som jag sade.
- Förekom det aldrig att man gav varandra nyårsgåvor?
- Nej.
- Avlade ni aldrig nyårsvisiter?
- Nej. Vi gick endast till släkt och vänner.
- Var det aldrig någon som gick årsgång/ordet förklarar/?
- Nej, inte här i Höganäs.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. Ms. 7464:2.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: L u g g u d e Adress: _____
~~Socken:~~ H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Trettondagen.

-Jag har hört talas om att det förr i tiden brukade förekomma särskilda stjärngosse^sspel. Men det är 60 år sedan de slutade upp. Kyrkoherde Lundberg i Väsby förbjöd dylika upptåg. Stjärngossarna blevo nämligen trakterade så att de blevo fulla. Det var ett helt sällskap som gick från stuga till stuga och de uppförde ett helt skådespel. Jag har för resten en uppteckning av texten/Se särskilt blad/.

-Akte de aldrig i vagnen?

-Nej, de gick. De hade en docka med sig som föreställde Jesus^s barnet. De sökte efter Jesusbarnet och en av konungarna satt på en stol enligt den version som jag hört.

ACC. N:R. Ms. 7464:3

Landskap: Skåne Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Luggude Adress: _____
Söcken: Höganäs Stad Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stjärngossespel/uppförda i Höganäs i hemmen/

Allesammans sjöng: enl. en uppteckning av Frisör Olsson.
Tre vise män, tre vise män,
tre konungar från Österland,
de komma ifrån Midians /Moriae?/land
till Betlehem.

Herodes iklädd all sin skrud, med krona på sitt huvud och
svärd vid sin sida sätter sig på en stol.

Josef med stav i hand och hans hustru Maria inträder. Maria
var iklädd vit dräkt. Så inträdde en mörk krigare med sin
tjänare.

Krigare läser:

-Jag är ej någon sotare fast jag är svart. Jag är en konung
från Moriäns land. Det skall min röda guldkrona och fäste
utvisa.

Herodes på stolen säger:

-Är du en konung från Midians land, skall du falla ned och
tillbedja mig.

Främlingen svarar:

-Min dräng faller i mitt ställe.

Herodes säger:

-Självt skall du falla eller skall du döden dö.

Alla sjunger:

Ack se, Ack se
hur den moriske
konungen Herodes tillbedja må.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7464:4

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: L u g g u d e Adress:
~~Soeken~~ H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stjärngossespel forts. 2.

Maria sjunger:
 Ack Josef, Josef,
 kära mannen min.
 Har du ej sett
 Jesus, kära sonen vår.

Josef svarar:
 Jag har ej sett honom alltsedan i går
 då han var med mig i örtagård.
 Ack Jesus, kära sonen min,
 vi gör du så åt moder din?

Jesus svarar:
 Ack Moder, jag har ej lov att göra vad jag vill,
 ty Himmel och Jord skall höra mig till.

Judas kommer in och skramlar med sin penningpung.

/De som spelade pjäsen var kolarbetare/
 De stjärngossar som uppförde ovanstående stjärngossespel
 voro kolhuggare. En av dem hette Wiberg och bodde i Sjölängorna.
 Hos denne, som var ledare, spelade de in stycket. Det var en hel
 teaterpjäs. De uppträdande voro 8-10 stycken i 19-20-årsåldern.
 Vid utförandet kommo de in i stugan. Sällskapet bestod av de
 3 vise männen med vars sin stjärna, som de emellanåt snurrade
 runt. I stjärnan brann ljus. En flicka var med som Jungfru Maria.
 En av pojkarna var kostymerad som Judas. Han var svärtad i
 ansiktet. Den förnämste av de tre vise männen /jfr Herodes/

Skriv endast på denna sida!

forts.

ACC. N:R.

M 7464:5

Landskap: Skåne Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Luggude Adress:
~~xxxx~~ Söcken: Höganäs Stad. Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stjärngossespel forts. 3.

satte sig på en stol, och växelsång utfördes. Den förnämste av de tre konungarna hade en krona på huvudet och vit skjorta utanpå kläderna liksom de andra konungarna.

Variation: en kusin berättade att det var en docka.

Stjärngossespelen blevo förbjudna, ty det ansågs, att de drev skoj med religionen. De blev trakterade i stugorna.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

Ms. 7464:6.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin

Härad: L u g g u d e Adress:

~~xx~~ Socken: H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson

Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vårfrudagen.

-Firades vårfrudagen på något sätt?

-Nej, inte alls.

-At man t.e. aldrig våfflor då?

-Nej. Men mor brukade säga: "Nu är det tid att lägga sig vid dagsljus".

-Sade hon aldrig att tranan bär ljus i säng?

-Nej, det hörde jag aldrig.

-Inte heller att tredje torsda'n i Tor bär tranan ljus till vår hjör?

-Nej.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7464:7

Landskap: Skåne Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: Luggude Adress:
 Söken: Höganäs Stad. Berättat av: Frisör Olsson
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Fastlag.

-Hur firades fastan?

-Fastlagen var en riktig högtidsdag förr i tiden. Förr femtio år sedan slog man katten ur tunnan med pomp och ståt. I allra äldsta tid hade den en levande katt. Min bror minns t.ex. det, men det har jag förstas aldrig varit med om. Efteråt hade vi fest. En gång slog de katten ur tunnan ute på isen, men red gjorde vi aldrig här i Höganäs. Men inne i Mölle red de. I senare tid, alltså från 1886-88 slog vi katten ur tunnan på Hotell Schweitz, varvid dansen gick i stora salen. Men för all del, vi slog katten ur tunnan även på andra ställen än i gästgivargården. Kunde vi komma åt ute på en bondgård, så arrangerade vi kattutslagningen där. Någon gång slog vi mitt på torget, och då var hela torget klätt med flaggor. Eljest var en öppen plats idealet. I tunnan hade vi en flaska med konjak, som var omlindad med "bås", så att den såg ut som en katt.

-Ät man bullar vid fastan?

-Ja då. Hembakade. Men när det blev sed att gå till Schweitz för att fira kattagille, bakades bullarna givetvis mera fabriksmässig. Den som blev kattakung blev alltid buren. Det hörde till den traditionen. Var och en betalade för sig. Schweitz tog inträde, men så fick vi i gengäld så mycket sprit vi orkade dricka. På borden stodo hela batterier med flaskor, och det var bara att ta för sig vad man behögade. Även rökverk utdelades gratis för entreavgiften.

-Ridade ni inte vännar och bekanta vid fastan?

-Jag vet, att de gav varandra ris på morgonen på ett eller annat ställe, det vet jag.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

No. 7464:8.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: L u g g u d e Adress: _____
~~Söcken.~~ H ö g a n ä s S t a d Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Påsk.

- Kände man till uttrycket dymmeln här uppe?
- Ja då. Svarta måndag och vita tisdag voro kända saker. Och så rullades ägg ute på gårdarna.
- Rullade ni aldrig inomhus?
- Nej. Ute var det vanliga. Utom när vädret var dåligt förstås. Då kunde det hända att vi flyttade in takpannan och sanden i rummen. Innan man vann ägget fordrades 10 knäcker. Regeln var 1 öre knäcken eller 1 styver knäck som vimsade.
- Förekom aldrig särskilda påskgillen?
- Nej. Men på skärtorsdagen passade vi på att hänga något på ryggen på äldre folk. Det kunde vara en påskkäring eller vad som helst.
- Talade ni aldrig om påskhare?
- Mej.
- Bakades inte heller särskilt påskbröd?
- Jo, knäckebröd.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 7462:9

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: L u g g u d e Adress: _____
Söcken: H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Valborgsmässoafton och 1 maj.

1:a maj eller event. siste april drack vi äggtoddy eller "märg i benen" som vi sa'. Och så sjöng vi maj. Jag har själv varit med många gånger/Texten, se särskilt ark/. Vi brukade få ägg eller pengar, ibland båda delarna.
-Förekom det aldrig att ni tände upp eldar i det fria?
-Nej, det har jag inte varit med om.

ACC. N:R

M. 7464:10.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: L u g g u d e Adress:
 *Söcken: H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Majvisor:

God afton, om I hemma är.
 Maj är välkommen.
 Förlåt oss, om vi väcka er.
 Sommaren är ljuvlig för oss alla.

Den lilla lärkans ljuva klang-
 Maj är välkommen-
 Hon vädar oss maj månads sang.
 Sommaren är ljuvlig för oss alla.

Så bärom vi nu maj i by
 Och prisa Gud med sånger ny,
 Giv ost, giv smör och mjölken söt
 Och bovete till bovetegröt .

Stärk humleväxt på stängerna
 och må gräset gro på ängarna

En gick så in , och man sjöng

Låt hönan giva ägg på fat
 till pannekaka och äggamat.

Så följde en tacksägelsevers:

Tack och tack det skall ni ha,
 för denna gåvan den var /ganska/bra.

forts.

ACC. N:R.

No. 7464:11.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin

Härad: L u g g u d e Adress:

*Söcken: H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson

Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Majvisor forts. 2.

Fick vi ingenting, sjöng vi en nidvisa:

Och ligg och ligg du late stut,
må loppor och lus dig asa ut
To/växer på djur/på er höna
och fjär på er katt,
de ska I ha, ert förbannade pack.

Här i Höganäs sjöng vi alltid majvisan i DUR men på andra
platser i MÖLL.

ACC. N:R. M. 7464:12.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: L u g g u d e Adress: _____
Söcken: H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kristi Himmelsfärdsdag.

-Firades inte Kristi Himmelsfärdsdag på något sätt?
-Nej.inte alls.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 7464:13

Landskap: Skåne Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Luggude Adress:
Söcken: Höganäs Stad Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pingst.

-Hur firades pingsten?

-Då begav vi oss mangrant till Haga på Kullen. Det var en ur gammal sed. Där uppe stå domarstenar. Det sades att det var en kvarleva från offerfester. Pingstdagen tog vi alltid till Skallebacken vid Mölle och 2 dag pingst till Haga. Men det var inte bara vi från Höganäs som for dit. Det kom folk från hela nordvästra Skåne. Det kom långa kavalkader med hästskjutsar, t.e. från Ängelholm. Den dagen var faktiskt som en nationaldag i likhet med Mikeli marknad.

-När alla andra gick till Haga, måste jag gå efter barnmorskan, sa' en gång en skomakare med verklig resignation. När vi for från Haga hade vi alltid klätt hästar och vagnar med grönt löv.

-Satte ni aldrig löv inomhus?

-Jo då, det gjorde vi också.

-Förekom inte särskilt utklädda lövgubbar?

-Nej, men det förekommer visst på danska sidan.

-Brukade ni inte heller kläda sängarna med grönt?

-Nej, aldrig.

-Men det förekom väl att unga flickor klädde ut sig till brudar vid pingsten?

-Nej, det har jag aldrig hört eller sett.

ACC. N:R.

M. 7464:14.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin

Härad: L u g g u d e Adress:

XXXXXXX Söcken: H ö g a n ä s S t a d Berättat av: Frisör Olsson

Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Midsommar.

-Hur firades midsommar i Häganäs innan J.Sjöcrona anlade Tivoli? Var hade befolkningen majstång någonstans?

-Innan Tivoli kom till dansade de litet var, t.ex.

1. Gruvgården, en kringbyggd gård, där de hade majstång

2. Framför Kontoret hade de majstång

3. vid "Sjölångorna" / byggdes av Bolaget 1798, revs 1921/.

Allt som allt fanns således tre majstänger innan de började fira midsommar i Tivoli på 1880-talet. / "Sjölångorna var arbetarbostäder, som Bolaget byggt under gruvdriftens tidigaste år/.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7464:15.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: L u g g u d e Adress: _____
Söcken: H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ljusinbrinning.

-Förekom det aldrig att man om hösten firade den första ljus-
tändningen på något särskilt sätt, exempelvis bland hantverkar-
na?
-Nej.

ACC. NR. M. 7464:16.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: L u g g u d e Adress: _____
*Söcken: H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Mårten:

-Hur firades Mårten?

-Om de inte hade gås, så hade de en stekt höna. Jag minns en historia om en verklig storätare, vaktmästare Malmberg.

Han åt upp en hel gås för egen del och så sade han:

-En gås är för mycket för 1 men för litet för 2.

/Historien berättades av skollärare Johannes Holm, född i Linneryd 1836 och blev lärare i Höganäs på nyåret 1856. Död i Höganäs 1907/.

Holm tog ett lår av gåsen, men Malmberg åt upp hela fågeln. Till sist tog han även såskoppen och drack ur den också. Men så var Malmberg också en väldig karl. Skräddaren behövde två måttband när han skulle ta mått, sades det.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

Ma. 7464:17.

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad: L u g g u d e

Adress:

~~XXXX~~ Socken: H ö g a n ä s S t a d .

Berättat av: Frisör Olsson

Uppteckningsår: 1941

Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lucia.

-Firade ni aldrig Lucia här i Höganäs i äldsta tid?

-Aldrig. Det är först på senare tid som det kommit i ropet.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M 7464:18

Landskap: Skåne Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Luggude Adress:
~~Socken:~~ Höganäs Stad Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julen.

- Bakade ni hemma till julen?
- Ja, man bakade i allmänhet i hemmen, men arbetarfamiljerna hade tillträde till Bolagets bageri. Ölet bryggdes också hemma.
- Förekom julgran?
- Ja, så länge jag kan minnas men inte i min mors hem. På 80-talet började julgranen bli allmän i Höganäs. Ljusen som man satte i, voro köpta.
- Satte man aldrig granar utanför?
- Nej, det är först på senare tid.
- Fick inte fåglarna julkärve?
- Det förekom inte i byn förr, men nu är det mycket allmänt.
- Hade man inte heller halm på golvet?
- Aldrig.
- Varav bestod julmaten?
- Lutfisk, gröt, skinka-ätminstone i mitt hem- samt smörgåsar och efteråt klenor och sylt.
- Förekom särskilda julhögar?
- Nej.
- Sköt man in julen?
- Ja. De sköt in julafton.
- Vilka var det som sköt?
- En gång minns jag att det var några kustroddare.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7464:19

Landskap: Skåne Upptecknat av: Walter Welin

Härad: Luggude Adress:

Söken: Höganäs Stad Berättat av: Frisör Olsson

Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julaftonsmorgonen i fabrikerna.

-Själv var jag inte med någon gång om att fira julen där uppe, men jag vet mycket väl, att det förekom. Arbetarna hade illuminerat i fabrikerna och folk strömmade till i stora skaror tidigt på morgonen när de öppnade dörrarna kl. 6. Det var mycket festligt och så dracks det kaffe.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No 7464:20.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin.....
Härad: L u g g u d e Adress:
Söcken: H ö g a n ä s S t a d Berättat av: Erisör Olsson.....
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Läsa bort rättor.

-Förr i tiden kunde somliga här i Höganäs läsa bort rättor. Vissa människor besatt en viss egenskap, som gjorde att de kunde förvisa rättor från ett hus, ja, t.o.m. till ett annat bestämt utpekat. Det har funnits sådana personer som utövat konsten här uppe i Höganäs också. En jämnårig till mig bodde i ett hus en bit härifrån, och hans mor, som hette Bengta Lund, gick omkring och läste bort rättor. Bengta Lund hade bl.a. två hyresgäster. En rättbortläsning gick mycket högtidligt till. De två hyresgästerna, som hette Sebeck/en målare/ och Lybeck /en snickare/ gick med. De tre gick omkring i längorna i huset, och Bengta Lund, som förde talan, yttrade med hög röst:
-Härmed uppsäger jag Er, alla rättor, till avflyttning. Ni får inte vara här längre. Jag tager Er, Lybeck och Sebeck, till vittnen.

Dessa svarade med hög röst:

-Ja, ja.

Detta sätt att bli av med rättor brukades alltid av Bengta Lund. Den som berättat detta hade själv lekt på Bengta Lunds gård och ofta varit åsyna vittne till scenen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

No. 7464:21.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
 Härad: L u g g u d e Adress:
 Söcken: H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Läsa bort rättor.

Källarmästare H.W.Schweitz har berättat följande:

-I gästgivaregården har åtminstone förr varit gott om rättor, vilka tidvis varit en riktig plåga att dras med. En dag kom emellertid en av de gäster, som logerade på gästgivargården till mig och sade:

-Jag hör att ni har så gott om rättor här. Ge mig 10 kronor, så skall jag läsa bort dem från Er.

Jag tog det hela mest som ett skämt, men jag hade förut kostat på så mycket att få bort ohyran, så en slant mer eller mindre betydde ingenting, tyckte jag.

Mannen fick sin tia, och så sa' han:

-Vill nu källarmästaren följa med mig och visa mig litet omkring här i fastigheten.

Vi gingo omkring litet överallt, i teatern, köket, källaren etc. Rätt vad det var sade han:

-Jaha, nu har jag sagt upp rättorna till avflyttning och befällt dem att försvinna inom 3 dagar.

-Och, berättar H.W.Schweitz/1837-1918/ i tre dagar var där ett liv i källaren och på vind som vid en stor flyttning. Rättorna försvann. Och de voro borta i 3 år, men sedan kommo de igen, lika besvärliga som förut.

Så skulle jag själv försöka köra bort dem. Jag tog en papperslapp och skrev på denna: "Härmed uppsäger jag mina rättor till avflyttning och förbjuder dem vid dödsstraff att vistas i min fastighet." Lappen lade jag i källaren, men ta mig f-n, det hjälpte. Det gick inte.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M 7464: 22.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter "elin.....
Härad: L u g g u d e Adress:
Söcken: H ö g a n ä s S t a d Berättat av: Frisör Olsson.....
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Läsa bort rättor.

-Gamla personer ha berättat för mig/=Frisör Olsson/, att de voro så skickliga att de t.o.m. frågade v a r t h ä n de ville ha sänt dem I min ungdom hade en person tjänat på ett ställe, och en klok gubbe frågade varthän han ville ha dem sända. Gubben frågade dessutom om han inte misstänkte att någon sänt dem på honom, ty i så fall kunde ju denne illvillige få dem igen. Men den tillfrågade svarade:
-Det gör detsamma, bara jag blir av med dem.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 7464:23.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter "elin
Härad: L u g g u d e Adress:
~~xxxx~~ Socken: H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Råttor på fartyg.

-En skeppare, med vilken jag umgicks rätt mycket, sade en gång, att råttorna åt upp seglen på fartygen. "an sade bl.a.:
-Innan jag lämnade mitt fartyg under vintern, satte jag litet mat till råttorna och sade:
-Hör nu råttor, nu har jag ställt mat där, men ni får inte röra mina segel i vinter.
De rörde inte heller seglen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R Ms. 7464: 24

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: L u g g u d e Adress: _____
~~XXXX~~ Söcken: H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gastar.

Sjömanslik kallades för gastar. Liken flöt i land vid Gastagutan, numera Nygatan, därav namnet. Skollärare Johannes Holm /1836-1907/ berättade en gång en historia, som visar hur inbillningen kan spela människan ett spratt.

Två goda vänner i Viken, Tue Tåge och Per Flabb, vilka bodde på Lerberget var huvudpersonerna i historien. De trodde allmänt här i Höganäs förr, att en gast kunde komma och hänga sig på ryggen, men om de bara kom till en b r o, släppte gästen genast taget. Men den som burit en gast fick inte t a l a om det, helst inte alls tala utan tyst lägga sig, ty eljest blev han sjuk. Alltnog den ene skrämde upp den andre. En mörk kväll gick den ene från Lerberget mot Viken. Vid Svanbäck's å hade den andre gömt sig samt hängde sig blixtsnabbt på vännens rygg. Den överrumplade trodde prompt att det var en gast, eftersom folk ju så ofta talade om dylika. Vid ån släppte mannen emellertid taget. Den som varit utsatt för gastkramen begav sig hem, och efter en liten stund kom spjuvern som spelat honom sprattlet till hans bostad och frågade:

-Hur är det med dig? Du ser så tyst ut.
Han talade om saken och var sjuk i 3 dagar.

Så kan inbillningen verka, sade Holm.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7464:25

Landskap: Skåne Upptecknat av: Walter Welin

Härad: Luggude Adress:

Socken: Höganäs Stad Berättat av: Frisör Olsson

Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

Konsten att stämma blod

kunde en gubbe i Väsby. Svärsonen ville lära mig konsten, men jag ville inte lära mig konsten, ty jag riskerade då att bli ansedd för att vara en trollgubbe.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7464:26.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Walter Welin

Härad: Luggude Adress:

xSöcken: Höganäs Stad . Berättat av: Frisör Olsson

Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väshy

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVSlagruta.

En sjökaptän från Viken sökte med slagruta åt oss, när vi skulle borra vår brunn. Vi vände oss till honom, emedan vi visste att han kunde leta reda på var som fanns vatten. Han skar en klyka av en gren, och han utvisade mycket riktigt stället här i denna fastigheten/Hamngatan 2, Höganäs/Grenen bräcktes faktiskt i handen, så stark var ådran.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7464:27

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: L u g g u d e Adress:
Söcken: H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Erisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

Timret suckar.

Kantor Holms fru, som ännu lever, hörde att det suckade i den nya klockargården. De hade tagit timret från den gamla, och det var inte bra, sade man. Kantor Holm är nu död.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7464:28.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin

Härad: L u g g u d e Adress:

~~Socken:~~ H ö g a n ä s S t a d Berättat av: Frisör Olsson

Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

Bultningar i hus.

Jag hörde själv i denna byggnad/Strandgatan 2/ljud, vilka lät precis som när murarna slog av tegel. Det var nattetid när vi höll på att bygga fastigheten.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7464:29.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: L u g g u d e Adress:
~~Socken:~~ H ö g a n ä s S t a d Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Varsel.

En person berättade en gång för mig följande:

-Jag såg min släkt som en mycket fin marmospelare. Rätt vad det var föll en sten ur pelaren. Strax efteråt hörde hon att hennes bror mördat en person under rusets inflytande under en studenthippa.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7464:30

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin

Härad: L u g g u d e Adress:

~~XXXX~~ Socken: H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson

Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bäckamannen.

De blev ofta förvillade av Bäckamannen i kärret.

-Hur uppfattade man Bäckamannen?

-Det var ett bloss som de såg. Dessa lågor kom från sump-
trakterna här omkring.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7464:31

Landskap: S k å n e

Upptecknat av: Walter Welin

Härad: L u g g u d e

Adress:

~~XXXXX~~ Söcken: H ö g a n ä s S t a d .

Berättat av: Frisör Olsson

Uppteckningsår: 1941

Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bäckhästen.

-Talade man aldrig om Bäckhästen här i Höganäs?
-Nej, inte här men en halv mil inåt landet. En gammal gumma
hade sett Bäckhästen, det kommer jag ihåg.

ACC. NR. Mo. 7464:32.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: L u g g u d e Adress:
~~Socken:~~ H ö g a n ä s S t a d Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vad brukade man skrämna barnen med?

Svar: sotaren.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

7464 33

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin

Härad: L u g g u d e Adress:

~~Soeken~~ Höganäs Stad . Berättat av: Frisör Olsson

Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

Resegille.

När de byggde hus/resegille/, så skulle de ha en sup för var sparre som sattes upp. Men så låg de också och voro fulla var- enda en och kunde knappt resa den siste sparren.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

No. 7464:34

Landskap: S k å n e Upptecknat av Walter Welin
 Härad: L u g g u d e Adress:
 Socken: H ö g a n ä s S t a d Berättat av: Frisör Olsson
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Bärgarlaget.

Bärgarlaget utgjordes av alla dem som voro med vid strandningstillfällena innan de fick fyrskepp. Bärgarlaget skulle ut och lossa fartyget vid strandningen. De flesta i byn var sjöfolk och varje år hölls en bystämma strax efter nyår. När någon gick in i bärgarlaget, alltså någon nyinflyttad eller någon av det uppväxande släktet, skulle de betala 10 kr. varav fem kronor gick till bykassan och fem till en bål punsch. Ibland blev det rätt många balar punsch, och på kvällen när kalaset var över på gästgivargården, bar de alltid byfogden hem. Nu för tiden ha de en ren sammankomst och inte heller någon fest, men det var andra traditioner förr. Om vintern och höstarna när de drog upp sillbåtarna på land var det också litet festligt. Alla hjälptes åt och sjöng "En jägare gick att jaga" och refrängen "Håll-ia, hålla-
vi sejle och vi ro" (säkerligen ett minne från den danska tiden). De hade då brännvin och smörgås med sig där nere.

För att återgå till bärgarlaget, så skickade förmannen omkring en bricka, på vilken det stod "Hala och dra". Den som fick brickan skulle ögonblickligen vidarebefordra den.

Vid bystämman drack de oerhört. En skeppare, som bodde i "Juden", sade en gång:
-Vill ni bara hjälpa mig hem, pojkar, så skall jag nog se att jag kommer dit.
Han gick på kryckor dit, och hans kamrater bar honom också mycket riktigt hem. Hagafesten och Mikaeli marknad var två stora festdagar, men bystämman var liksom en avslutning på julen bland sjöfolket.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No 7464:35

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter "elin
Härad: L u g g u d e Adress: _____
Söcken: H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Ola Pålskan."

Ola Pålskan kunde trola, sades det. Det var en lantbrukarhustru, och folk var mycket rädda för henne. Hon dog för 40 år sedan och ligger begravd i Väsby. Hon gjorde "hyss" för folk. Bl. a. kunde hon förtrola kreatur för bönderna och sända värk på personer som hon inte tyckte om. Jag minns henne som barn. Hon hade egendomliga ögon. Det var något i hennes blick som skrämde oss barn.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 7464:36

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter "elin
Härad: L u g g u d e Adress: _____
~~Socken:~~ H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

Finne på Viken.

Finne på Viken troddes ha varit i förbund med den onde.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. Ms. 7464:37.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: L u g g u d e Adress:
Söcken: H ö g a n ä s S t a d Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Renstedt.

Renstedt var en gammal knekt, som folk också hade respekt för liksom Finne på Viken. Renstedts hustru kunde också trolla, sade man, men hon gjorde bara g o t t . Hon var läkekvinnna.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR.

M. 7464:38

Landskap: Skåne Upptecknat av: Walter Welin
Härad: Luggude Adress:
~~SOCKEN~~ Höganäs Stad. Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väshy

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

H.W.Schweitz./1837-1918/

Gästgivargården var ett ställe, där man ofta råkades förr i tiden, och där regerade H.W.Schweitz, alltid gemytlig och flink. Men så fort de bråkade med betalningen vid entrén, då det var baler och tillställningar, sade han:

-Var så god, där är dörren.

En gång kom en lantbrukare, som inte var nöjd, och det uppstod en meningskiljaktighet herrarna emellan. Schweitz blev arg och röt:

-Var så god, där är dörren.

Lantbrukaren vände sig emellertid tryggt om och sade:

-Ja, dörren är där.

Och strax vore de bägge antagonisterna såta vänner.

Schweitz kunde aldrig lägga bort den dansk-tyska dialekten. Men baler kunde han arrangeras som ingen annan. De förmämsta balerna gick av stapeln 2 dag jul, 2 dag påsk, Fastlagsmåndag och vid Mikaelimarknaden. Detta var stora baler, som besöktes mycket.

-Vad dansades vid dylika tillfällen?

-Vals, polka, mazurka, galopp. De började alltid med vals och slutade också med samma dans. 2 gånger under kvällen brukade musiken spela kadrilj men aldrig mera.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7464:39

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin.....
 Härad: L u g g u d e Adress:
 Socken: H ö g a n ä s S t a d Berättat av: Frisör Olsson.....
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Klockaroriginal i Brunnby.

Jag minns ett klockaroriginal i Brunnby. En dag mötte jag honom, och han sade:

Förlåt, men nu skall jag gå in i kyrkan och spela bröllopsmarschen för ett par som skall vigas.

Jag följde med in i kyrkan men blev ganska förvånad när jag hörde musiken.

När vi gick ut, frågade jag honom vad han spelat och han svarade:

Det var det amerikanska inbördeskrigarnas marsch/eg. en begravningsmarsch men väldigt pompös/. Jag spelar alltid den biten för nygifta.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R Me. 7464:40

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Welin
Härad: L u g g u d e Adress: _____
~~xxxyxx~~ Socken: H ö g a n ä s S t a d. Berättat av: Frisör Olsson
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ewa Wigström.

Ewa Wigströms moster bodde i Höganäs, och författarinnan berättar bl.a. att mostern i Höganäs sett vättar. Det skulle vara intressant att få veta vad mostern hette och var hon bodde någonstans i Höganäs. Frågan är alltså: var var Eva Wigström född, var var modern född, var voro systrarna till modern födda och vad hette de. Närliggande mostern till Höganäs. Det borde man taga reda på i Lund på Landsarkivet.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7464:41.

Landskap: S k å n e Upptecknat av: Walter Melin.....
Härad: L u g g u d e Adress:.....
~~Socken:~~ H ö g a n ä s S t a d . Berättat av: Frisör Olsson.....
Uppteckningsår: 1941 Född år 1876 i Väby.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jordskalv i Höganäs.

-I början av 1900-talet hade vi ett jordskalv här i Höganäs. Källarmästare H.W.Schweitz, som var en "ruters karl" hade söner, som festade och spelade rätt bra. En av sönerna, Oscar, var ett riktigt sorgebarn. Gubben Schweitz kom en dag in till mig för att bli rakad. Det var en söndagsmorgon.

-Har Olsen igge sett min sönu, frågade han på sin dansk-tyska brytning. Vet Olsen, jag har så mycket bekymmer för honom, fortsatte han. Jag tror att der skall hända något, för när vi satt og spisede frukost, så ramlade en av tavlorna ned, och det var ett porträtt av min sönu.

Gubben Schweitz torkade svetten ur pannan och avlägsnade sig mycket ängslig.

Dagen efter kom han inrusande i min rakstuga och utropade glad:

-Olsen, Olsen. Det var jordbävning!

Det hade nämligen samma dag stått i tidningen att det varit jordbävning. Dagen innan hade han tagit det som ett varsel.